

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๕

วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเอกภาพ

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ปราบกฏว่าเมื่อพ้นกำหนดเวลา (ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔) ที่พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๓) พรรคเอกภาพไม่ทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และพรรคเอกภาพได้รับเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๕๓ ตามโครงการและแผนงานของพรรค รวม ๔ ครั้ง จำนวนเงิน ๒,๘๐๕,๗๐๐ บาท และเงินสนับสนุนในเรื่องค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและด้านอื่นๆ รวม ๓ ครั้ง จำนวนเงิน ๑๘๐,๑๘๕.๕๕ บาท แต่พรรคเอกภาพไม่ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๖๒ จึงมีเหตุรวม ๒ ข้อที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเอกภาพ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเอกภาพตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายชาติวัฒน์ ชาติกรกุล หัวหน้าพรรคเอกภาพ ยื่นหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ว่า วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ตรงกับวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ จึงจะยื่นหนังสือต่อนายทะเบียนในวันจันทร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ แต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ หัวหน้าพรรคเอกภาพติดภารกิจที่จังหวัดชัยนาทและเดินทางไปทำภารกิจต่อที่จังหวัดเชียงใหม่ กลับถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๔ จึงได้ลงนามในหนังสือรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคเอกภาพในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ และหัวหน้าพรรคเอกภาพยื่นหนังสือลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๔ ชี้แจงว่า พรรคเอกภาพ

ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๔ เนื่องจากพรรคเอกภาพได้ว่าจ้างให้บริษัท บัญชีกิจ จำกัด เป็นผู้จัดทำบัญชีการเงินของพรรค และได้จัดส่งเอกสารทางการเงินทั้งหมดให้บริษัท บัญชีกิจ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการพอดึงกำหนดส่งมอบงาน หัวหน้าพรรคเอกภาพติดภารกิจจึงส่งรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๔ และพรรคเอกภาพเห็นว่า มาตรา ๖๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป หมายความว่า มื้องค์ประกอบ ๒ ข้อ คือ ข้อ ๑ รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองมีความถูกต้อง และข้อ ๒ ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ แต่พรรคเอกภาพทำถูกในองค์ประกอบข้อ ๑ แล้ว จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๖๒ ขอให้ยกคำร้อง

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖ บัญญัติว่า “ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้”

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของ นายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ สรุปว่า ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยเรื่องนี้ได้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคเอกภาพนั้น เห็นว่า หัวหน้าพรรคเอกภาพมีหน้าที่จัดทำรายงาน การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่ นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคม ของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงได้ความจากคำรับของหัวหน้าพรรคเอกภาพว่า ไม่ได้ ส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคเอกภาพในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ข้ออ้างที่ว่าหัวหน้าพรรคเอกภาพติดธุระส่วนตัวที่ต่างจังหวัด และได้ส่งรายงานดังกล่าวต่อนายทะเบียน พรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ จึงถือว่าหัวหน้าพรรคเอกภาพไม่ได้ส่งรายงานการดำเนิน กิจการของพรรคเอกภาพในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือน มีนาคม ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๓๕ และหัวหน้าพรรคเอกภาพรับว่าพรรคเอกภาพได้รับเงินจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๕๓ และเงินสนับสนุนในเรื่องค่าไปรษณียากร ค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับสาธารณูปโภค และด้านอื่นๆ ที่ได้รับการจัดสรรในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่พรรคเอกภาพไม่ได้ ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๖๒ ข้ออ้างของพรรคเอกภาพที่ยื่นรายงาน

การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ เพราะบริษัท บัญชีกิจ จำกัด ที่รับทำบัญชีการเงินของพรรคเพิ่งทำเสร็จเมื่อพ้นกำหนด และมาตรา ๖๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป หมายความว่า พรรคการเมืองมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีให้ถูกต้อง และต้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปด้วย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคเอกภาพไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ตามที่มาตรา ๖๒ กำหนด จึงมีเหตุ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เพราะพรรคเอกภาพไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๖๒ เกิดขึ้นตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคเอกภาพได้

อาศัยเหตุดังวินิจัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเอกภาพ

นายมงคล สระแก้ว
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ